

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ALAN ÇOCUKLARIN ANNELERİNİN OKULDAN BEKLENTİLERİ

Müzeyyen SEVİNÇ*

Özet

Bu araştırma annelerin eğitim seviyelerine göre resmi ilköğretim okul bünyesinde bulunan anasınıfını seçerken göz önünde bulundurdıkları nitelikleri ve anaokulundan beklentilerini incelemek üzere yapılmıştır. Burada genel amaç söz konusu ana sınıflardaki eğitimin annelerin beklentilerine cevap verip vermediğini ortaya koymaktır. Araştırmanın önemi ise elde edilen bulguların arz ve talebin uygunluğu konusunda bize ilgili çalışmalarda bulunmamıza yardımcı olacaktır. Elde edilen araştırma sonuçlarına göre annelerin eğitim düzeyleriyle, 'sınıftaki çocuk sayısının önemi' ve 'başkalarından alınan olumlu referansların olması' arasında 0.01 düzeyinde bir ilişki bulunmuştur. Annelerin eğitim düzeyine göre verdikleri cevaplardan evet diyenlerin yüzdeleri arasında 0.05 düzeyinde aşağıda belirtilen itemlerle anlamlı ilişkilere rastlanmıştır: Bunlar 'anaokulunda eğitimin kaliteli olması', 'çocuğun duygu ve heyecanını paylaşabilmesi', 'anaokulunda çeşitli yaş düzeyine uygun, yaratıcılığı destekleyen çocuk sayısına yeterli materyal olması' dır. Bulguların geneline bakıldığında annelerin okulöncesi eğitimine önem verdikleri ve kaliteyi göz önünde bulundurdıkları öne çıkmaktadır.

Anahtar sözcükler: Okul Öncesi Eğitimi, Annelerin Beklentileri, Kalite

Giriş

Gelişmekte olan ülkemizde nüfusun hızla artması, köyden kente göç, ekonomik zorunluluklar ve kadınların eğitim düzeylerinin yükselmesi kadının iş gücüne katılmasını büyük ölçüde etkilemiştir. Bu durum aile yapısında değişiklikler yaratmış, geniş aile yerini çekirdek aileye bırakmıştır. Kadınların çalışmaları, üretime katkıları bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle 0-6 yaş grubundaki çocuklara kimin bakacağı çalışan annelerin en büyük sorununu teşkil etmektedir (Oktay,1990). Çalışan anne sayısında görülen hızlı artış kreş ve gündüz bakım evi hizmetine olan talebi de arttırmıştır. Oysa okul öncesi eğitimi sadece çalışan annelerin çocukları için değil tüm çocukların gelişimi ve eğitimi için gerekli bir eğitim ortamıdır. Ailenin, tek başına anaokulunun çocuğa sağladığı fizikî ortam, uygun materyal ve yaşlıları ile birlikte sosyalleşme olanağını sağlaması mümkün değildir.

Okul öncesi eğitimin amacı; çocuğun bedensel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini sağlamak, aynı zamanda uyumlu ve etkin bir yaşam sürmesi için gerekli olan temelleri sağlıklı bir şekilde oluşturmaktır. Böylece çocuğun doğuştan getirdiği yetenek ve kişilik özellikleri geliştirilerek kendini gerçekleştirmesi sağlanır. (Bilir, 1993)

* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi

Eğitim, bireyin davranışlarında, deneyimleri sonucu içinde yaşanılan topluma uyumlu, sorunlara cevap verebilecek davranışlar oluşturma sürecidir. Çocuğun 0-3 yaş dönemini kapsayan ilk eğitimi aile içinde başlar.

Ailenin yapısı, sosyo-ekonomik düzeyi, psiko-sosyo-kültürel etkinlikleri çocukları olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Ailenin eğitim anlayışı, çocuktan ve okuldan beklentileri çocuğun gelişmesine büyük ölçüde yansır. Çocuğun gelecekteki kişisel özellikleri, başarısı, ilişkilerindeki davranış tarzı, yaratıcılığı erken çocukluk dönemindeki eğitimine büyük ölçüde bağlıdır. Okul ailede görülen duygusal ve sosyo-kültürel yoksunlukları bir ölçüde telafi edilebilir (Çetinsoylu, 1998). Bazı çalışan annelerin okul öncesi eğitimine alternatif olarak seçecekleri yaşlı bir aile büyüğünün veya hizmetli olarak bir bakıcının gözetimine verdikleri çocuk çoğu kez ehli olmayan ellerde büyütülmekte veya yalnızlığa itilmektedir. Hatta bazı durumlarda çocuk kardeşleriyle yalnız bırakılıp sokaklarda büyümektedir. Burada çocuğun can güvenliği ve sağlığı da söz konusudur (Kağıtçıbaşı, 1981).

Okul öncesi eğitimi sadece çalışan annelerin çocuklarına değil tüm çocukların eğitimi ve gelişimsel ihtiyaçlarına cevap verme durumundadır. Ailenin eğitim seviyesi yüksek olduğu ve çalışmadığı durumlarda da çocukların kendi yaşlarıyla birlikte olup oynayabilecekleri ortamlar yine okul öncesi eğitimi çerçevesinde gerçekleşebilir. Bu ortamda edineceği toplumsal davranış kalıpları, alışkanlıklar ve tutumlar onu yetişkin olarak uyumlu yaşantıya hazırlayacaktır (Bekman, 1991).

Avrupa Çocuk Hakları Sözleşmesi çocukların sosyo-ekonomik ve kültür seviyeleri farklı ailelerde büyüyen çocuklar arasında meydana gelen gelişim farklılıklarının asgari seviyeye indirilmesini yani eşit fırsat sağlanmasını yasal olarak kabul etmiştir. Buna göre toplumumuzun her kesimindeki çocukların potansiyel yeteneklerini en üst seviyede geliştirme imkanını yaratmak zorundayız. Bunu sağlamak için çocuğun çevresinin desteklenmesi, uyarıcılar bakımından zenginleştirilmesi gereklidir (Oktay,1992).

Okul öncesi eğitiminde kalite: İlk yıllarda verilen eğitimin çocukların gelişimlerinde uzun vadeli etkileri olduğunu vurgulayan araştırmalar okul öncesi eğitimin niteliği ve kalitesinin önemi üzerinde durmamızı gerektirmektedir (Bekman, 1997).

Bu kurumların verimli bir hizmet verebilmesi eğitimcilerin niteliği ile yakından ilgilidir. Okulların fizikî ortamı, araç-gereç ve materyal bakımından donanımlı oluşu ve uyarıcıların zenginliği de kaliteyi etkilemektedir. Kurumlarda uygulanan yönetim, okul-aile işbirliği, öğretmen-çocuk ilişkileri çağdaş eğitim anlayışı kapsamına girmektedir. Günlük program akışı içinde çocukların kişisel gereksinmelerine veya o gün ortaya çıkabilecek durumlara göre cevap verebilme esnekliği yine eğitimsel değerler arasında görülmektedir. Ayrıca her öğrencinin birey olarak ele alınması ve özel eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi dikkate alınmalıdır. Aile çevresi ve sosyo-ekonomik koşulları ne kadar iyi olsa da çocuğun yaşlarıyla birlikte uygun bir ortamda ve uzman eğitimciler elinde ilk okula hazırlanması daha olumlu sonuçlar vermektedir.

Özetleyecek olursak çağdaş ve demokratik toplumun gerektirdiği duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, girişimci, araştırmacı, öz denetimini sağlayabilen ve kültür değerlerine sahip ruhen ve bedenen sağlıklı nesiller yetiştirmek okul öncesi eğitime gerekli önemi vermekle sağlanabilir (Demirel, 1989). Çocuğa en iyi okulu bulabilmek, ailenin beklentilerine cevap verebilecek ilkelere ve niteliklere sahip okulları tespit etmekle

olur. Hızla gelişen dünyamızda artık okul öncesi eğitim kurumları bir bakım yeri olarak düşünülmeğe çıkmıştır. Bu anlayış kurumların eğitimsel niteliklerini ve kalitelerini ön plana çıkarmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı resmî ilk öğretim bünyesindeki ana sınıflardaki eğitimin annelerin beklentilerine cevap verip vermediğini ortaya koymaktır. Araştırma annelerin eğitim seviyelerine göre resmî ilk öğretim okulu bünyesinde bulunan ana sınıflarını seçerken göz önünde bulundurdıkları nitelikleri ve ana okulundan beklentilerini incelemek üzere yapılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın önemi bize annelerin okul öncesi beklentilerini ve okulların bunları karşılayıp karşılamadığını gösterecek olmasıdır. Elde edilecek bulguların arz ve talebin birbirlerine uygunluğu konusunda bize ilgili çalışmalarda bulunmamıza yardımcı olacağı düşünülmüştür.

YÖNTEM

Resmî ilk öğretim bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocukların annelerinin eğitim seviyelerine göre fiziki ortama, materyallere, eğitim programına ve eğiticiye ait niteliklerde beklentilerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma hazırlanan bir anket ile değerlendirilmiştir. Bu ankette kullanılan itemlerin hazırlanmasında UNESCO'nun bir çalışması sonucunda tespit edilen "genel olarak okul öncesi eğitimden beklentiler" den yararlanılmıştır (Metin,1990, s.99). Genel bir tarama modeli kullanılmıştır.

Örnekleme ve materyal

İstanbul Kadıköy ilçesinde 14 resmî ilk öğretim bünyesindeki çocukların annelerine 339 adet anket uygulanmıştır. Anket üç kısımdan oluşmaktadır:

.11 soru aile ile ilgili bilgilerden

.12 soru annenin ana okulu seçiminde göz önünde bulundurduğu nitelikler

.13-27 soru annenin ana okulundan beklentileri

Ankette istenilen cevaplar evet, hayır ve bazen şıklarıyla verilmiştir. Anketler annelere sınıf öğretmenleri tarafından dağıtılmış ve toplanmıştır.

Analiz

Anket cevapları annelerin (okur-yazar-ilkokul, ortaokul-lise, üniversite ve üstü olarak) eğitim seviyelerine göre gruplandırılmıştır. Gruplarda her bir soru için verilen cevaplar sayılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde x kare kullanılmıştır.

Anlamlılıkları 0.01 düzeyinde ve çift yönlü olarak sınıanmıştır. Daha sonra eğitim seviyelerine göre annelerin evet cevapları yüzdeleri arasındaki farklılığa 0.05 düzeyinde bakılmıştır. Araştırma excel paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

İstanbul ilinin Kadıköy ilçesinde resmî ilköğretim bünyesindeki 14 anaokuluna devam eden 339 çocuğun annelerinin anaokulundan beklentilerini incelemek amacıyla yapılan çalışmada aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Çalışmaya katılan annelerin % 47'si lise, babaların ise % 37'si lise, % 37'si de üniversite eğitim almış olarak tespit edilmiştir. Ayrıca anaokuluna devam eden çocukların annelerinin % 30'u çalışırken babaların ise % 98'nin çalıştığı belirlenmiştir.

Kişisel bilgi sorularından elde edilen bilgilere göre anne ve babanın çocuklarını ilgilendiren kararları alırken % 82 gibi bir yığılmayla ortak karar aldıkları görülmektedir. Bu bilgi bize okul seçiminde ve beklentilerde ebeveyn arasında bir tutarsızlık olmadığını göstermektedir. Aynı sorulardan elde edilen diğer bulgular ışığında annelerin eğitim seviyelerine göre okula gitme sıklıklarında alt, orta ve üst eğitim seviyelerine göre bir fark görülmediği ve genel olarak bütün annelerin çocuklarının durumu ve eğitimi ile yakından ilgilendikleri anlaşılmaktadır.

Çalışmada “çocuğunuza evde tüm eğitim ve bakım işleri sağlansa bile yine anaokuluna gönderir miydiniz?” sorusuna annelerin % 96’sı evet olarak cevap vermiştir. Bu veriler bize ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih etmelerinin sebebini okul öncesi dönemin çocuğun yaşantısında önemli yolları olduğu bilincine vardıklarını göstermektedir.

Tablo 1: Annelerin Ana Okulunu Seçerken Göz Önünde Buldukları Niteliklerine Göre Yüzde Dağılımı.

•Sağlıklı ve güvenli bir ortam hazırlanması.....	%10.39
•Eğitimin kaliteli olması.....	%10.34
•Sınıfta eğitici sayısının önemi.....	%10.26
•Sınıfta çocuk sayısının önemi.....	%10.21
•Anaokulunun fiziksel özelliklerinin önemi.....	%10.20
•Başkalarından alınan olumlu referansların önemi.....	%10.12
•Ekonomik yönden avantajlı olması.....	%10.04
•Anaokulunun eve yakın olması.....	%9.90
•Anaokulunun işyerine yakın olması.....	%9.33
•Anaokulunda öğretmen özelliklerinin önemi.....	%9.21

Annelerin eğitim düzeyine bakılmaksızın anaokulu seçiminde göz önünde buldukları nitelikler incelenmiştir. Annelerin çocuklarını gönderecekleri anaokulunu seçerken, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek eğitim ortamına sahip, uzman eğitimcisi olan okulları tercih ettikleri görülmüştür. Anneler eğitim kalitesi kadar çocukların anaokulunda sağlanan ortamın sağlıklı ve güvenli olmasına da önem vermektedir.

Tablo 2: Annelerin Çocukla İlgili Problem Durumunda Beklentilerine Göre Yüzde Dağılımı

Eğitmen ile karşılıklı problem çözebilme.....	% 50.1
Eğitmenin çocukla ilgilenme süresinin önemi.....	% 49.9

Tablo 2’de annelerin eğitim seviyelerine bakılmaksızın çocukla ilgili problem durumunda annenin beklentileri yüzdelerle verilmiştir. Annelerin % 50.1’i bir problem durumunda eğitimci ile beraber problem çözebilmeye önem verirken, % 49.9’u ise eğitmenin çocukla ilgilenme süresinin önemini vurgulamaktadır.

Tablo-3 Annelerin Çocukları İçin Ana Okulundan Beklentilerine Göre Yüzde Dağılımı

Kişiliğini geliştirebilmesi.....	%7.66
Sosyal davranışları öğrenebilmesi.....	%7.61
Yaşadığı çevre içinde olumlu ilişkiler kurabilmesi.....	%7.56
Dil gelişiminde kendini ifade etmesine fırsat verilmesi.....	%7.52
Duygu ve heyecanını paylaşabilmesi.....	%7.51
İlkokula hazır bulunması.....	%7.46
Eğitim olanaklarından daha fazla yararlanması.....	%7.40
Ahlak gelişimi ve kültürüne ait değerler hakkında bilgilendirilmesi.....	%7.27
Bedensel gelişiminin desteklenmesi.....	%6.88
Oyun alanlarının iyi korunuyor olması.....	%6.79
Kazalardan korunması açısından çocukları denetleyecek yeterli yetişkin denetimi.....	%6.41
Oyun ortamının yeterince geniş olması.....	%6.15
Okulun standartlara göre temiz olması.....	%5.81
Yaratıcılığı destekleyen ve çocuk sayısına göre materyalin bulunması.....	%4.83
Daha fazla oyuncak olması.....	%3.14

Tablo-3’de annelerin eğitim seviyelerine bakılmaksızın anaokulundan beklentileri yüzdelerle verilmiştir. Ortalama %7.5’lik oranda ilk 8 maddede sıralanan beklentiler anneler tarafından çocuğun gelişim yönünden desteklenmesini istemektedir. Annelerin genel olarak beklentileri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır. Kişiliğini geliştirebilmesi, sosyal davranışları öğrenebilmesi, çocuğun yaşadığı çevre içinde olumlu ilişkiler kurabilmesi gibi konular ilk sırayı almaktadır. Annelerin anaokulundan beklentilerine bakıldığında çocuklarını sosyal ve bilişsel yönden ilkokula hazırlayacağı görüşü hakimdir. Anaokulunun çocuğu sosyal yönden desteklemesi birinci amaç olarak görülmektedir.

Annelerin eğitim düzeylerine göre verdikleri cevaplardan ‘evet’ diyenlerin yüzdeleri arasındaki farklar şu şekildedir:

Annelerin eğitim düzeylerine göre ‘anaokulunda eğitimin kaliteli olması’ sorusuna ‘evet’ diyenlerin yüzdeleri üst eğitim seviyesi ile orta eğitim seviyesi arasında 0.05 düzeyinde bir farklılığa, orta eğitim seviyesi ile alt eğitim seviyesi arasında 0.05 düzeyinde bir farklılığa rastlanmıştır.

Annelerin eğitim düzeylerine göre çocuğun duygu ve heyecanını paylaşabilme sorusuna 'evet' diyenlerin yüzdeleri arasındaki farka bakılmış ve istatistiksel açıdan üst eğitim seviyesi ile alt eğitim seviyesi arasında 0.05 düzeyinde bir farka rastlanmıştır.

Annelerin eğitim düzeylerine göre 'anaokulunda çeşitli yaş düzeyine uygun yaratıcılığı destekleyen ve çocuk sayısına uygun yeterli materyal var mı' sorusuna 'evet' diyenlerin yüzdeleri arasında istatistiksel açıdan üst eğitim seviyesi ile alt eğitim seviyesi arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır.

Annelerin eğitim düzeylerine göre diğer itemlere verilen 'evet' cevabı yüzdeleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Annelerin eğitim düzeyleri ile diğer itemler arasındaki ilişkiye bakıldığında şu bulgulara rastlanılmıştır: Annelerin eğitim düzeyleriyle, 'sınıfta çocuk sayısının önemi' arasında 0.01 düzeyinde bir ilişki vardır. Annelerin eğitim düzeyleriyle 'başkalarından alınan olumlu referansların olması' arasında da 0.01 düzeyinde bir ilişki bulunmuştur. Annelerin eğitim düzeyleriyle diğer maddeler arasında ilişkiye rastlanmamıştır

TARTIŞMA

Annelerin eğitim düzeyine bakılmaksızın anaokulu seçiminde göz önünde bulundurdıkları nitelikler incelendiğinde çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek eğitim ortamına sahip, uzman eğitimcisi olan okulları tercih ettikleri görülmüştür. Anneler eğitim kalitesi kadar çocukların anaokulunda sağlanan ortamın sağlıklı ve güvenli olmasına da önem vermektedir. İhtiyaçları karşılanan çocuk, verilen eğitime dikkatini yöneltme, yapılan işe etkin olarak katılma fırsatı bulacaktır.

Anaokulunun çocuğu sosyal yönden desteklemesi birinci amaç olarak görülmektedir. Çocuğun yaşadığı çevre içinde olumlu ilişkiler kurabilmesi, sürdürülebilmesi ve geliştirmesinde anaokulunun önemli etkisi vardır. Paylaşma, yardımlaşma, işbölümü, bir başkasını dinleme alışkanlığı, dikkatini yoğunlaştırma, başkasının duygu ve düşüncelerine duyarlı olma, esneklik, hoşgörülülük düşünme ve davranma anaokulunun çocuğa kazandırdığı niteliklerdir. (Metin, 1999, s.99).

Annelerin anaokulundan beklentilerine bakıldığında çocuklarını sosyal ve bilişsel yönden ilkökula hazırlayacağı görüşü hakimdir. Bu alanda yapılan diğer araştırmalar da bu bulguları desteklemektedir (Çetinsoylu,1998).

Annelerin genel olarak beklentileri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır(Tablo-1). 'Kişiliğini geliştirebilmesi, sosyal davranışları öğrenebilmesi, çocuğun yaşadığı çevre içinde olumlu ilişkiler kurabilmesi gibi konular ilk sırayı almaktadır. Okul öncesi eğitim, temel yaşam deneyimlerinin ilk adımlarının atıldığı bir eğitim devresini kapsamaktadır. Bu dönemde çocukların ileri yıllarda kullanacağı temel bilgi ve becerilerin alt yapısı oluşmaktadır. Kişilerle olumlu iletişim kurabilme, gurup içinde uygun davranabilme, diğer kişilerin haklarına saygı gösterebilme, duygu ve düşüncelerini topluluk önünde ifade edebilme gibi çağdaş toplumsal yaşantının gerektirdiği davranışların temelleri, okul öncesi dönemde eğitim yaşantıları yoluyla kazandırılmaktadır" (Metin,1999, s.103). "Çocuğun evde tüm eğitim ve bakım işleri sağlansa bile yine "anaokuluna gönderir misiniz?" sorusuna anneler %96 evet cevabı vermişlerdir. Annelerin okulöncesi dönemdeki eğitimi hayata hazırlayıcı ve toplumla olumlu ilişkilerin temellerinin atıldığı bir devre olarak görmeleri, ailelerin okulöncesi dönemimin önemini kavramaları açısından önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ

Araştırmanın sonucunda elde edilen bilgilere dayanılarak şu yargılara varılmıştır:

• Annelerin eğitim seviyelerine göre beklentileri ile sınıfta çocuk sayısının önemi, başkalarından alınan olumlu referanslar konuları dışında anlamlı bir ilişki yoktur. Bu da göstermektedir ki anneler anaokulunun önemini büyük bir çoğunlukla kabul etmektedir. Eğitim seviyeleri ne olursa olsun çocukları için okulöncesi eğitimini arzulamaktadırlar.

• Annelerin eğitim seviyelerine bakılmaksızın anket maddelerine 'evet' diyenlerin yüzdeleri arasındaki farka bakıldığında (eğitimin kaliteli olması, duygu ve heyecanını paylaşabilme, anaokulunda çeşitli yaş düzeyine uygun yaratıcılığı destekleyen ve çocuk sayısına yeterli materyalin olması) dışında eğitim seviyelerine göre bir farka rastlanmamıştır. Alınan sonuçlarla annelerin kaliteli bir eğitim, uygun fiziki ortam, yönetici ve öğretmenlerin belli standartta olması, güvenli bir ortamın olması, kurum-aile ve öğretmen-çocuk işbirliğinin olduğu bir eğitimi istedikleri anlaşılmaktadır. Kısaca annelerin çocuğun gelişim özelliklerine önem verdikleri, standartlara uygun eğitim istedikleri ve bilinçli bir şekilde okul seçtikleri görülmektedir.

• Annelerin eğitim seviyelerine bakılmaksızın beklentileri incelendiğinde eğitimin kalitesi, sağlıklı ve güvenli ortamların olması gibi konularda dikkatli oldukları görülmüştür. Bu da göstermektedir ki anneler anaokulu ortamını çok yönlü olarak düşünmekte ve seçimini ona göre yapmaktadırlar.

ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkarak annelerin anaokullarına verdikleri önem çerçevesinde eğitime ve uygulamaya yönelik şu öneriler dikkate alınmalıdır:.

1- Anaokullarının kalitesi yükseltilmelidir.

- Okulöncesi eğitimi bakım amaçlı değil eğitim amaçlı olmalıdır.
- Okulöncesi eğitimde çalışan yönetici ve öğretmenler yüksek okul mezunu olmalıdır.
- Personele belli aralıklarla hizmet içi eğitim verilmelidir.
- Denetimler geneli kapsayacak şekilde düzenli olarak yapılmalıdır.
- Eğitim programları uzman kişilerce oluşturulmalıdır.

2- Anaokulları hızlı bir şekilde yaygınlaştırılmalıdır.

- Yalnız ilköğretim bünyesinde değil bağımsız uygun fiziki ortama sahip anaokulları açılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- Personel yetiştirilmesi ve istihdamı için gerekli çalışmalar hızla yapılmalıdır.

3-Anne-baba eğitimine önem verilmelidir.(Brewer 1994)

- Anneler ve babalar okulöncesi eğitim kalitesi yönünden bilgilendirilmelidir. (Hornby 2000)
- Ebeveynler için gönüllü çalışma ortamları oluşturulmalıdır.
- Okul içinde okul aile iletişimi güçlendirilmelidir (Pugh & Smith 1994).
- Alt sosyo ekonomik düzeyden olan çocukların eğitimi için destek projeler düşünülmelidir. (Glazer 1980) (Bekman, 1998).

KAYNAKÇA

- Bekman, S. (1991) "Erken Çocukluk Eğitimine Duyulan Gereksinim ve Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitime Genel Bakış" Okul Öncesi Eğitim Dergisi Sayı 42
- Bekman, S. (1997) "Okulöncesi Eğitim Merkezlerinin Etkili Olabilmesinde Niteliğin Önemi" M.Ü.Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 9
- Bekman, S. (1998) Fırsat Eşitliği-Açev Yayınları
- Bilir, Ş. (1993) "Okulöncesi Eğitimin Önemi ve Yararları" 1. Okulöncesi Eğitim Sempozyumu, Ankara
- Brewer, E.H. (1994) Positive Parenting, Vermilion-London
- Çetinsoylu, N.A. (1998) "İki Farklı Sosyal Çevrede Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Giden Çocukların Anne-Babalarının Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi, M.Ü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Demirel. Ö. (1989) Ülkemizde Okulöncesi Çağdaki Çocukların Eğitimlerinin Gereği ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri-Yapa 6. Okulöncesi Semineri, İstanbul,
- Glazer, M.Y. (1980) Creedon(Eds.) Children and Poverty: Some Sociological and Psychological Perspectives. Rand Mc Neelly and Co. Chicago
- Hornby, G. (2000) Improving Parental Involvement-Cassell Education
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1981) Çocuğun Değeri. Gözlem Matbaacılık, İstanbul
- Metin, N. ve Arı, M. ve diğerleri. (1993) "Ana-Babaların Anaokulundan Beklentileri". 9.YA-PA Seminer Kitabı, Ankara, Haziran
- Oktay, A. (1990) "Değişen Toplumda Aile ve Eğitimi" Türk Geleneksel ve Çağdaş Aile Yapısı Paneli T.C Devlet Bakanlığı M.Ü ve İstatistik Kantitatif Araştırmalar Merkezi, İstanbul No:90/8
- Oktay, A . (1992) "Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Okulöncesi Eğitimi" Yapa 8. Okulöncesi Semineri İstanbul Eren Ofset
- Pugh, G & Smith, C. (1991) Confident Parents, Confident Children-National Children's Bureau, London, 1994.Türkiye'de Anne ve Çocukların Durum Analizi T.C Hükümeti-Unicef İşbirliği Programı, Ankara
- Üstünova, E. (1998) 'Okulöncesi Eğitimine devam eden Çocukların Annelerinin Eğitim Seviyelerine Göre Okullardan Beklentileri' Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi M.Ü. İstanbul